

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Slovenské kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá 5. ročník, školský rok 2012/13 Riešenia testových úloh pre kategóriu C (9. ročník ZŠ a 4. ročník OG)

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

1.* Požiadavka pretvoriť Uhorsko na federatívnu republiku, v ktorej by mal každý národ svoju provinciu sa objavila v dokumente, ktorý spísali (v odpovedovom hárku uveďte názov hnutia).

2.* Doplňte zmeny v gramatike, ktoré priniesla bernolákovčina.

a) Zavedenie zásady *píš ako*

b) Zavedenie hlásky " j ", miesto ktorej boli dovtedy v písanom texte podľa postavenia v slove používaná hláska alebo

c) Odstránenie hlásky ktorá bola nahradená hláskou " i ".

3.* Prečítajte si uvedený text a odpovedzte na nasledovné otázky.

Čo sa dovčúľka z mníši učinilo, nemôže byť neučinené. Radnej dajme chválu nášemu šťastlivému panovníkovi, že rozličné mníške stavi nezrušil náraz, potupne, jako protivníci žádali, ale v cichosti od času lahodne prokračující, jako apoštol Pavel židovské sinagogy zákon....

a) Uveďte názov diela, z ktorého pochádza tento úryvok, a jeho autora.

b) V akom jazyku bolo toto dielo napísané?

c) Na aké opatrenie vtedajšieho panovníka reagovalo toto dielo?

d) Ako sa volal tento panovník, ktorý sa spomína aj v úryvku ako "šťastlivý"?

e) Ako na uvedené dielo zareagovala rímskokatolícka cirkev?

4.* Slovenské národné hnutie sa rozvíjalo predovšetkým počas obdobia romantizmu. Ktoré štyri pojmy charakterizujú toto obdobie? Ak uvediete viac pojmov, nezaráta sa vám ani jeden bod.

dôraz na city, dôraz na rozum, túžba po revolte, rozvoj hudobného a básnického umenia, zdôrazňovanie povinnosti jednotlivca voči spoločnosti, túžba po jedinečnosti, obrat k Bohu

5.* V roku 1819 sa Alexander Rudnay, pochádzajúci zo slovenskej zemianskej rodiny a hlásiaci sa k svojmu slovenskému pôvodu, stal primasom Uhorska, druhým najvyšším činiteľom v Uhorsku. O akú funkciu išlo?

a) predsedu Uhorského snemu

b) podpredsedu uhorskej vlády

c) najvyššieho predstaviteľa katolíckej cirkvi v Uhorsku

6.* V období rozmáhajúceho sa nacionalizmu sa aj v Uhorsku začal proces pomaďarčovania iných národov. Aká bola hlavná príčina dobrovoľného pomaďarčovania mnohých jednotlivcov (napr. zmena mena, zanechanie pôvodného jazyka)?

7.* K uvedeným menám významných osobností priradte správne mesto, kde dlhší čas pôsobili.

a) Anton Bernolák	A) Nový Sad
b) Ján Kollár	B) Budín
c) Martin Hamuljak	C) Bratislava
d) Pavol J. Šafárik	D) Pešť

8.* V osemismerovke nájdite názvy štyroch známych almanachov.

M	J	P	Z	I	T	A	U
V	P	D	H	O	I	R	N
R	O	L	S	C	R	I	B
F	H	R	O	N	K	A	G
S	F	E	A	D	B	L	Z
E	N	L	S	A	Y	U	Y
D	K	C	L	O	K	P	T
A	M	A	R	T	I	N	S

9.* V slovenskom národnom hnutí sa aktívne angažovali aj dvaja maliari, známi ako autori podobizní viacerých významných osobností našich dejín. Doplňte ich mená v odpovedovom hárku.

10.* Zoradte v správnom chronologickom poradí nasledovné udalosti rokov 1848/49.

Liptovské žiadosti, 1. dobrovoľnícka výprava, Slovanský zjazd, Žiadosti slovenského národa, Vznik Slovenskej národnej rady

11.* V odpovedovom hárku označte, či sú uvedené výroky o Žiadostiach slovenského národa pravdivé.

- a) Požadovalo sa vytvorenie národných škôl od najnižších až po stredné
- b) Mal vzniknúť jeden všeobecný snem bratských národov Uhorska
- c) Žiadalo sa povolenie národnej zástavy v bielo-červeno-modrej farbe
- d) Požadovala sa sloboda tlače a spolčovania

12.* Prečítajte si dobové vyhlásenie, ktoré zaznelo v Myjave v septembri 1848 a odpovedzte na nasledujúce otázky.

Mi v tomto slávnom okamžení sa za neodvislých od Maďarou vihlasujeme; všetku poslušnosť maďarskemu národu, jeho vláde a ministerstvu vípovedáme;

- a) Čo znamenali tieto slová?
- b) Kto ich v Myjave vyslovil?

13.* Ľudovít Štúr a Lajos Kossuth/Ľudovít Košut mali ako vodcovia slovenského a maďarského národa v revolučných časoch viaceré názory spoločné a iné rozdielne. Uvedené tvrdenia priradte v odpovedovom hárku do príslušnej skupiny.

- a) Presadzovanie zásady jedna reč - jeden národ
- b) Presadzovanie používania národných jazykov v úradnom styku
- c) Presadzovanie zrušenia poddanstva
- d) Presadzovanie slobody tlače a zhromažďovania
- e) Presadzovanie zásady rovnosti všetkých ľudí pred zákonom
- f) Presadzovanie nezávislosti od vlády vo Viedni

14.* Uvedené slová v štúrovčine prepíšte do správnej súčasnej podoby spisovnej slovenčiny.

- a) prjemisel b) zpuosob c) vimíšlať d) peňjaze

15.* Ľudovít Štúr sa narodil v rovnakom dome (na obr.), ako jedna z najznámejších postáv našich dejín v 20. storočí.

- a) Uvedte meno tejto osobnosti.
- b) V ktorej obci stojí ten dom?

16. Keby vám chceli urobiť dagerotypiu, tak by...

- a) ste sa mali pekne obliecť a učesať
- b) ste sa mali pripraviť na ťažkú operáciu
- c) vám zašpinili konce prstov kvôli otlakom

17. Počas 1. svetovej vojny prebehli v Rusku dve revolúcie, obe dostali pomenovania podľa mesiacov, v ktorých sa odohrali.

a) V ktorom roku sa tieto revolúcie odohrali?

b) Napíšte pomenovania oboch revolúcií podľa vtedajšieho „ruského kalendára.

18. V roku 1918 sa udiali viaceré významné udalosti spojené so vznikom Československa. K dátumom uvedeným v odpovedovom hárku doplňte správnu udalosť. Pri ktorých z nich bol osobne prítomný T. G. Masaryk?

19. Podľa uvedených miest, spojených so životom jednej z osobností našich dejín, určte, o ktorú osobnosť ide a napíšte jej meno do odpovedového hárku (miesta nie sú v chronologickom poradí).

Praha, Paríž, Košariská, Rusko, USA, Brezová pod Bradlom

20. V roku 1919 a 1938 vznikli na Slovensku dve vysoké školy. Uvedte ich vtedajšie názvy a mestá, v ktorých mali sídlo.

21. V rokoch 1918 – 38 hraničilo Československo s piatimi štátmi. Uvedte ktorými.

22. Jozef Tiso a Karol Sidor zastávali v roku 1939 rovnakú politickú funkciu (nie v rovnakom čase). O ktorú funkciu išlo?

23. USA sa významne zaslúžili o víťazstvo spojencov v prvej i druhej svetovej vojny. Do oboch konfliktov sa aktívne zapojili až počas ich priebehu.

a) Uvedte roky, v ktorých vstúpili do prvej, resp. druhej svetovej vojny.

b) Priamym podnetom pre vstup do vojny bol v oboch prípadoch nepriateľský útok. Uvedte, o aké útoky išlo, a ktorý štát na USA takto zaútočil.

24. Nemecko nevstúpilo do druhej svetovej vojny osamotené, ale s viacerými spojencami. Napíšte, ktoré dve významné európske mocnosti stáli na strane Nemecka na jeseň v roku 1939.

25. Spomedzi uvedených krajín vyberte tri, kde sa odohrávali pozemné boje druhej svetovej vojny. V prípade označenia viacerých krajín ako troch nebude odpoveď uznaná.

Španielsko, Austrália, Argentína, Čína, Turecko, Grécko, Rumunsko

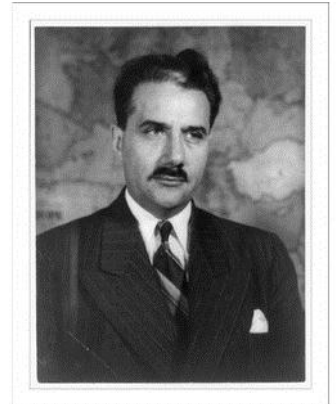
26. Podľa uvedených charakteristík identifikujte významné osobnosti prvej polovice 20. storočia.

- a) trpel na detskú obrnu, štyrikrát bol zvolený za prezidenta, nedožil sa konca 2. sv. vojny
- b) pôvodne chcel byť maliarom, nedožil sa konca 2. sv. vojny, spáchal samovraždu
- c) pochádzal zo Švédska, odštartoval prelom v liečbe ochorení spôsobovaných baktériami
- d) bol dvojnásobným predsedom vlády, svojmu národu sľúbil len krv, slzy a pot

27. Zaraďte ku správne mu obdobiu dejín Slovenska tento výrok: „*Strana je národ a národ je Strana*“.

28. Na obrázku je znak medzinárodnej organizácie so sídlom v New Yorku, ktorá začala svoju činnosť 24. 10. 1945. Jej cieľom bolo udržanie svetového mieru. K založeniu tejto organizácie prispel svojou prácou aj diplomat zo Slovenska (na foto). Patril k expertom, ktorí formulovali záverečný list základného dokumentu tejto medzinárodnej organizácie. Odpovedzte na nasledujúce otázky.

- a) Napíšte plný názov spomínanej organizácie.
- b) Ako sa volal spomínaný slovenský politik?

29. V Čínskej ľudovej republike sa v roku 1966 začal proces, počas ktorého vyhánali vedcov, umelcov a profesorov z miest do dedín, kde ich všemožne ponižovali a trápili. Symbolom tohto procesu boli červené knižky citátov zakladateľa Čínskej ľudovej republiky. Ako sa nazýval tento proces?

30. Okupácia Československa sovietskymi vojskami v roku 1968 znamenala významný prelom v našich dejinách, ktorý v nasledujúcom období prinieslo aj značné prekrucovanie nedávnych udalostí. K uvedeným pojmom doplňte, akými pojmami ich začali označovať v oficiálnych stranických dokumentoch. V odpovedovom hárku máte ako pomôcku príklad takéhoto prekrucovania.

31. Počas existencie Československa iba jeden z prezidentov bol pôvodom Slovák (na obr.).

- a) Uveďte jeho meno a priezvisko.
- b) V ktorom roku sa stal prezidentom?
- c) Do ktorého roku zastával tento úrad?
- d) Akým spôsobom ukončil svoje pôsobenie v tomto úrade?

32. Správne podľa doby vzniku zoradte nasledujúce inštitúcie, teda od najstaršej po najmladšiu.

NATO, Európska únia, Varšavská zmluva, Európske združenie uhlia a ocele

Autori: PhDr. Anna Mydlová, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský
Recenzent: Mgr. Marko Mižičko
Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2013
Slovenská komisia Dejepisnej olympiády